

تَلْقِينِ التَّوْحِيدِ لِلصِّبْيَانِ
بِأَسْلُوبِ الْحَوَارِ

Омӯзиши тавҳид барои
хурдсолон бо услуби
ҳивор

كَتَبَهُ الشَّيْخُ
أَبُو عَيْدٍ الْجَزَائِرِيُّ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

ذَوَالْفَجَاءَةِ
1444 هـ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هذه رسالة مختصرة في ورقات بأسلوب الحوار مع طفل، لتلقيه القدر المجزئ من أصول التوحيد في عبارات سهلة للحفظ والفهم تصلح للأعمار ما بين (4-8) سنوات وقد تصلح حتى للمبتدئين من الأعاجم ممن هم حدثاء عهد بشرك.

وطريقة التعليم تصلح في البيوت بأن يقرأ الأب أو الأم الأسئلة على الطفل وهو يجيب حسب ما هو مدون ويحفظ تلك الإجابات تدريجيًا ، وفي نفس الوقت يشرحون له معنى السؤال والجواب حتى يفهم نوع ما بالتقريب ما حفظه، وكل شرح يكون على قدر السن والتميز، ويستحسن أن بدأ الشرح لهم ما بعد سن 6 سنوات، قبل هذا لا حاجة لذلك يحفظ فقط.

قد يقول القائل أين بقية مباحث كأصول السنّة؟ أقول : ذاك يعتبر المستوى الثاني أو قل مادة أخرى، ويكفيه ويغنيه حفظ رسالة الرازيين لذلك. وقد يقول آخر : لماذا لم تذكر الأدلة؟ فيقال: هذه الفئة حاليًا تحتاج تلقين للأصول التوحيدية كما هي بلا تشعيب مثل رسائل أصول السنة للسلف حين كتبت بلا أدلة، فالأدلة تأتي نعم، لكن هي تؤخذ في مستوى أعلى من هذا العمر، ويكون لها تأليفات خاصة بأدلتها المفصلة، أما هذه الفئة بهذا العمر، فعليها حفظ القرآن والحديث عموماً، مع تلقين الآداب والأخلاق العامة.

Ин рисолаи хурд дар чанд саҳифаҳо барои аз ёд кардан ва аз асосҳои тавҳид дар ибораҳои осонфаҳм бохабар будани кӯдаки хурдсол бо услуби «Ҳивор» (диалог) навишта шудааст. Барои бачагоне, ки байни синҳои чор ва ҳашт мебошанд, инчунин барои онҳое, ки Исломоро нав қабул кардаанд, салоҳият дорад.

Роҳи таълим додан: Дар хона падар ва модар ба кӯдак саволҳои дар китобча навишташударо медиҳад ва кӯдак мувофиқи ҷавобҳои ҷавоб дода ҳамин тавр онҳоро ҳифз мекунад. Ин ҷавобҳоро қадам ба қадам аз ёд мекунад. Дар ҳамин вақт ба кӯдак маънои савол ва ҷавобро шарҳ медиҳад, то ки кӯдак чизҳои аз ёд кардаашро фаҳмад ва дарк намояд. Ҳамаи шарҳҳо бояд ба синну соли кӯдак мувофиқ бошад. Барои кӯдакони аз синни шаш боло шарҳ додани ин саволу ҷавобҳо афзалтар ҳисобида мешавад. Зеро то синни шашсолагӣ ба ин чиз ҳоҷате нест, танҳо аз ёд мекунаду халос.

Баъзан касе мепурсад, ки бахшҳои боқимонда ба мисли "Усули Суннат" кучоянд? Мегӯям: Ин (он чи ту пурсидӣ) муставай дуюм ба ҳисоб меравад. Ё бигӯ, ки ин моддаи дигар аст. Барои ин аз ёд кардани рисолаи «Розияйн» кифоягӣ мекунад. Баъзан каси дигар мегӯяд: Чаро далелҳо зикр нашудааст? Ба ӯ гуфта мешавад, ки айни замон мардум ба омӯзиши пояи тавҳид ба монанди рисолаҳои "Усули суннат"-и салафҳо ки бе далел зикр ёфтаанд, мӯҳтоҷ мебошанд. Бале, далелҳо меоянд, аммо дар муставай (зинаи) болотар аз ин синну сол. Барои ин тоифа инсонҳо китобҳои хосе ҳастанд, ки бо далелҳои муфасссал оварда шудаанд. Аммо барои бачагони ин синну сол одоби умумӣ ва ахлоқ, якҷо бо ҳифз кардани Қуръон ва ҳадис лозим аст.

(بدأ نص الأسئلة والأجوبة)
أخبرني يا بني، من خلق المخلوقات؟
الله عزوجل.

ومن هو الله؟
هو الخالق الرازق المدبر المتصرف في
كل شيء المعبود بالحق.

وأين الله؟
في السماء فوق العرش.

ولماذا خلقنا الله تعالى؟
كي نعرفه بصفاته ونعبده وحده ولا نشرك
به.

ما معنى نوحده؟
معناه نخلص له العبادة و لا نشرك به
شيئا في صفاته وأفعاله وربوبيته.

Саволу ҷавоб оғоз шуд:

-- Фарзандам ба ман бигӯ: Махлуқотро ки офаридааст?

-- Аллоҳ азза ва ҷалла.

-- Ў Аллоҳ кист?

-- Ў офаранда, ризқдиҳанда, идорақунанда, соҳиби ҳамаи чиз ва Зотест, ки мустаҳиққи (лоиқи) ибодат аст.

-- Аллоҳ дар қувват?

-- Дар Осмон, бар болои Арш.

-- Аллоҳ таъоло чаро моро офарид?

-- Барои он моро офарид, то ин ки Ўро бо сифатҳояш шиносем, ягона Ўро ибодат кунем ва чизеро ба Ў шарик наорем.

-- Ўро ягона мекунем, чӣ маъно дорад?

-- Маънояш ин аст, ки ибодатро танҳо аз барои Ў холис мекунем, дар сифатҳо, феълҳо ва рубубияташ ба Ў чизеро шарик намеорем.

هل للتوحيد أقسام؟
نعم هي ثلاث.

ماهي أذكرها؟
توحيد الربوبية وتوحيد الألوهية وتوحيد
الأسماء والصفات.

كيف نوحده في الربوبية؟
أَنْ نُوْمِنَ أَنَّ اللَّهَ وَحْدَهُ الْخَالِقُ الرَّازِقُ
الْمُتَصَرِّفُ فِي كُلِّ شَيْءٍ وَمَالِكُهُ، فنوحده في
أفعاله.

كيف نوحده في الألوهية؟
بأن نفرد ونخلص له التَّعْبُدَ والمحبة والتَّذَلُّلَ
وكل أفراد العبادة.

وكيف نوحده في الأسماء والصفات؟
أن نصفه بما وصف به نفسه ورسوله
والصحابه بدون تحريف ولا
تعطيل ولا تكيف ولا تمثيل وننفي عنه مثل
ذلك أيضا.

-- Оё тавҳид дорои қисмҳо аст?

-- Бале, ӯ сето мебошад.

-- Кадомҳоянд, номбар кун?

-- Тавҳиди рубубият, тавҳиди улуҳият ва тавҳиди ном ва сифатҳо.

-- Чихел ӯро дар рубубият ягона мекунем?

-- Имон меоварем, ки Аллоҳ офаранда, ризқдиҳанда, соҳиб ва молики ҳамаи чиз аст. Ва инчунин ӯро дар феълҳояш ягона мекунем.

-- Чихел ӯро дар улуҳият ягона мекунем?

-- Бо ин ки ибодат, муҳаббат, хоксорӣ ва ҳама дигар намудҳои ибодатро холис аз барои ӯ намуда, ӯро танҳо мекунем.

-- Чихел ӯро дар исм ва сифатҳо ягона мекунем?

-- ӯро бо он сифатҳое, ки Худ ва Паёмбараш ӯро васф кардаанд, бидуни таҳриф (ивазкуни), таътил (бе коркуни), тақйиф (бе кайфият) ва тамсил (монандкуни) васф мекунем.

وما حكم من خالف في هذا؟
هو مشرك كافر مرتد.

وهل له عذر في شركه ؟
لا، ليس للمشرك أي عذر في شركه ؟
لماذا ؟
لأن الله أقام حجته على العباد في
الشرك.

وبماذا أقام الحجة ؟
بالعهد والميثاق والفترة والآيات الكونية
والعقل والكتب والرسل والآيات والنذر،
وهذه كلها هي الحجة البالغة على العباد.

وما هو الشرك ؟
باختصار أن تجعل مع الله إله آخر.

وكيف أفعال حتى أصبح موحدًا ؟
أن تلزم شهادة التوحيد وتموت عليها؟

-- Касе, ки ба ин чизҳо хилоф кардааст, ҳукмаш
чист?

-- Ё мушрик, кофир ва муртад аст.

-- Оё барои ӯ дар ширкаш узр аст?

-- Не, барои мушрик дар ширкаш ҳеч узре нест.

-- Барои чӣ?

-- Чунки Аллоҳ таъоло бар бандагон дар ширк
ҳуҷҷатҳои Худро қоим кардааст.

-- Бо чи ҳуҷҷатҳоро қоим кардааст?

-- Бо аҳду-мисоқ, бо фитрат, бо оятҳои кавнӣ, бо ақл,
бо китобҳо ва паёмбарон, бо оят-далелҳо ва бо огоҳ-
кунандагон. Ва ҳамаи инҳо ҳуҷҷатҳои расондашуда
мебошанд,

-- Ширк чист?

-- Агар кӯтоҳак бигӯем, ба Аллоҳ таъоло илоҳи
дигареро шарик қарор доданат.

-- Барои муваҳҳид шуданам, чӣ бояд бикунам?

-- Бояд шаҳодати Тавҳидро лозим бидори ва дар
болои ҳамин вафот намоӣ.

وماهي الشهادة؟
هي قولك : (لا إله إلا الله).

وما معناها؟
لا معبود بحق إلا الله.

هل للشهادة أسماء أخرى؟
نعم فهي كلمة التوحيد وكلمة الإخلاص و
العروة الوثقى ولها أسماء كثيرة أخرى
لأنها كلمة ثقيلة وعظيمة.

وهل لها شروط حتى تقبل؟
أجل وهي : الإخلاص والعلم والصدق
واليقين والقبول والإنقياد والمحبة ولا
يقبل كل هذا إلا بالعمل.

ولماذا العمل؟
لأن الشهادة هي الإيمان، والإيمان قول
وعمل و لا يصح أحدهما إلا بالآخر.

-- Шаҳодат чист?

-- Ҷ сухани ту "Ла илаҳа иллаллоҳ" аст.

-- Маънои ӯ чист?

-- Нест маъбуди барҳақ ба ҷуз Уллоҳ.

-- Ҷ ё калимаи шаҳодат дорои дигар исмҳо аст?

-- Бале. Ҷ калимаи тавҳид, калимаи ихлос, урватул вусқо ва дигар исмҳои бисёреро доро мебошад. Чунки ӯ калимаи вазнин ва бузург аст.

-- Ҷ ё барои қабул шудани ӯ шартҳо ҳаст?

-- Албатта. Ҷ нҳо: Ихлос, илм, сидқ (ростгӯӣ), яқин, қабул, итоъат ва муҳаббат мебошанд. Ҷамаи инҳо танҳо бо амал қабул карда мешаванд.

-- Барои чӣ амал кардан шарт аст?

-- Чунки шаҳодат, ӯ имон аст. ӯ мон бошад, қавл ва амал аст. Ва якеи инҳо сайри дигаре дуруст намешавад.

هل هناك كلمة جامعة لكل ما سبق
أقولها؟

نعم قل : آمنت بالله وكفرت بالطاغوت.

وما هو الطاغوت؟

هو الشيطان وكل ما تشعب منه من ساحر
وكاهن أو مشرع؟

وما المشرع؟

المشرع هو الله وحده ، فمن حلل أو حرم
وشرع الأحكام الشرعية من دون الله
فهو طاغوت مشرك

ولماذا هؤلاء فقط طواغيت ؟
لأنهم طغوا في الشرك والكفر.

وما هو الكفر ؟

لغة هو التغطية ويقع في القول والعمل
والإعتقاد.

-- Оё калимае ҳаст, ки ҳамаи чизҳои болобударо
ҷамъ оварда бошад, то ман бигӯям?

-- Бале: Бигӯ: Ба Аллоҳ имон овардам ва ба тоғут
кофир шудам.

-- Тоғут чист?

-- Ӯ шайтон аст. Ва боз ҳамаи чизҳои, ки шохаҳои ӯ
мебошанд аз қабиле сеҳргар, коҳин ва касоне ки
шариъат-қонун мебароранд.

-- Шариъат-қонунгузор кист?

-- Шариъатгузор (яъне шореъ) танҳо Аллоҳ аст.
Касе, ки ҳароми (Аллоҳро) ҳалол ва ҳалоли
(Аллоҳро) ҳаром кунад ва (ҳукмҳои Аллоҳро)
гузошта дигар ҳукмҳои (ғайри) шаръиро ҷорӣ на-
мояд, пас ӯ мушрик, тоғут аст.

-- Барои чӣ фақат инҳо тоғутанд?

-- Чунки онҳо дар ширк ва куфр туғён карданд.

-- Куфр чист?

-- Дар луғат - пӯшондан аст. Ӯ дар қавл, амал ва
эътиқод воқеъ мегардад.

وما أصول الإيمان؟

هي ستة : أن تؤمن بالله وملائكته وكتبه
ورسله واليوم الآخر والقدر خيره وشره.

أخبرني عن الإسلام؟

هو أن تشهد ألا إله إلا الله وأن محمدا
رسول الله وتقيم الصلاة وتؤتي الزكاة
وتصوم رمضان وتحج بيت الله إن
استطعت.

ومن أين أخذت كل هذه المعلومات ؟
من القرآن والسنة النبوية وآثار الصحابة
والتابعين.

-- Аслҳои имон чист?

-- Ў шашто аст: Ба Аллоҳ, ба фариштаҳои Ў, ба китобҳои Ў, ба Паёмбарони Ў, ба рӯзи охират ва ба тақдири неку бад имон овардан аст.

-- Бароям аз Ислом хабар деҳ?

-- Ин ки гувоҳи бидиҳи нест маъбуди барҳақ ҷуз Аллоҳ ва Муҳаммад Паёмбари Ўст. Намоз гузори, закот бидиҳи, рӯза бидори ва агар қодир боши байтуллоҳро ҳаҷ намоӣ.

-- Ҳамаи ин маълумотҳоро аз кучо гирифти?

-- Аз Қуръон, аз суннати Набавӣ ва аз асарҳои саҳобагон ва тобеъинҳо

Ин рисоларо Абу Убайд ал-Қазоирӣ рӯзи ҷумъа санаи 20-уми зулқаъда соли 1444-и ҳиҷрӣ байни шом ва хуфтан навишт. Аз забон и арабӣ ба забони тоҷикӣ санаи 6-уми зулҳиҷа соли 1444-и ҳиҷрӣ баъди аср барои нашр омода карда шуд.

